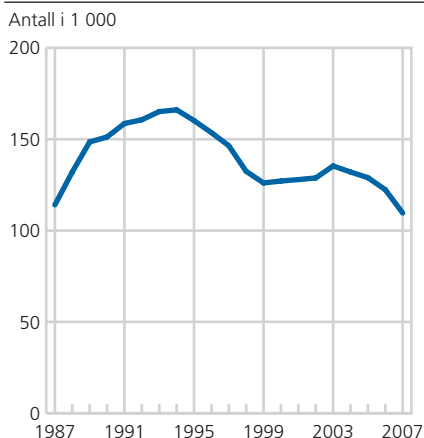

Sosialhjelp gis til færre, men de får noe mer

I løpet av de siste 20 årene har det blitt færre personer som mottar sosialhjelp, og nedgangen har aldri vært så stor som det siste året. De totale utbetalingene er blitt mindre, men hver enkelt mottaker har noe mer å rutte med enn tidligere. En av tre som får sosialhjelp, er under 30 år. I alt 11 prosent av befolkningen er uførepensjonister, og godt over halvparten er kvinner.

Agnes Aaby Hirsch

Figur 1. Antall sosialhjelpsmottakere, i 1 000. 1987-2007

¹ Fra og med 1997 inkluderes kun mottakere med et positivt beløp.

Kilde: Sosialhjelpsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Agnes Aaby Hirsch er er førstekonsulent i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for leveårsstatistikk. (agnes.hirsch@ssb.no)

I 2007 mottok 109 600 personer økonomisk sosialhjelp. Sammenliknet med 2006 er det 10 prosent færre mottakere. Fra 1980 og fram til toppåret 1994 med 166 500 sosialhjelpsmottakere steg antall mottakere årlig, men siden den gang har det gått nedover. I løpet av de siste 20 årene har antall mottakere aldri vært lavere enn i 2007 (figur 1).

I alt 2,3 prosent av befolkningen fikk utbetalt sosialhjelp i minst en måned i løpet av 2007. Dersom man også tar med ektefeller, samboere og barn av sosialhjelpsmottakere, var det 4,1 prosent av befolkningen som var berørt av den økonomiske bistanden.

De som får, får mer

I 2007 ble det til sammen utbetalt 4,3 milliarder kroner i sosialhjelp. Dette er en nedgang på 8 prosent siden 2006 (figur 2). Nedgangen i utbetalinger er ikke like stor som nedgangen i antallet som mottar sosialhjelp. En gjennomsnittlig sosialhjelpsmottaker i 2007 fikk utbetalt 38 900 kroner, omtrent 1 000 kroner mer enn året før. Men det varierer mellom mottakerne hvor mange måneder i året de har fått sosialhjelp. I snitt fikk alle mottakere utbetalt 7 300 kroner hver måned med utbetaling. I 2006 var månedlig utbetaling i snitt på 7 100 kroner.

Selv om både antall mottakere og brutto utbetalinger har gått ned siden 2006, har altså de som mottok sosialhjelp i 2007, fått noe mer å rutte med per måned. Utbetalingene er regnet om til 2007-kroner, slik at de er sammenliknbare.

Sosialhjelp og folketrygden

I Norge er det først og fremst den statlige folketrygden som skal sikre folk mot inntektsbortfall. I tillegg skal den kommunale sosialhjelpen sikre de tilfellene som folketrygden ikke dekker.

Sosialhjelpen kommer inn der hvor annen privat og offentlig forsørgelse ikke strekker til. Vilklårene for å motta stønad er at andre løsninger skal være prøvd først. Ordningen er basert på skjønn, og skal fange opp akuttssituasjoner der annen inntekt ikke er tilstrekkelig til livsopphold. Sosialhjelpen kan bli tildelt som supplement til ytelser fra folketrygden, men er ment som en kortvarig ytelse.

Folketrygden skal erstatte inntektsbortfall i forbindelse med arbeidsledighet, svangerskap og fødsel, aleneomsorg for barn, sykdom og skade, uførhet, alderdom og dødsfall. Den skal også kompensere for høye ekstrautgifter, særlig i forbindelse med sykdom.

Utmåling av økonomisk sosialhjelp og stønadssatser

Fra og med 2010 vil alle kommuner ha NAV-kontor. Sosialtjenesten er en del av NAV. Det er saksbehandlere i kommunens sosialtjeneste som vurderer hvor mye den enkelte mottaker skal få utbetalt i sosialhjelp.

Utmåling av økonomisk sosialhjelp skjer ut fra mottakerens **egen inntekt** og **husholdningens samlede inntekter og utgifter**. Satsene for stønaden varierer fra kommune til kommune. De fleste kommunene – 292 av 431 – oppga en sats på kr 4 600 i måneden for enslige uten barn. Dette er det samme beløpet som statens veiledende stønadssats for samme gruppe 2007.

Dette beløpet skal dekke utgifter til det løpende, daglige livsoppholdet: mat og drikke, klær og sko, husholdningsartikler og hygiene, TV-lisens, avis og telefon, fritidsaktiviteter, fritidsutstyr til barn og reiseutgifter. Det er egne satser for par og tilleggssatser for barn.

Kommuner som ikke bruker statens satser, kan ikke sammenliknes uten videre, fordi det også varierer hvilke månedlige utgifter satsene er ment å dekke.

En av tre mottakere er under 30 år

Andelen sosialhjelpsmottakere under 30 år har gått svakt, men jevnt, nedover de siste 20 årene. I 1987 var over 45 prosent av sosialhjelpsmottakere under 30 år, mens i 2007 var 35 prosent yngre enn 30 år. Tilsvarende har andelen sosialhjelpstilfeller over 40 år økt jevnt i samme tidsrom, fra 30 prosent i 1987 til 39 prosent i 2007. Andel sosialhjelpsmottakere i 30-årene har derimot holdt seg mer stabil; 26 prosent befinner seg i aldersgruppen 30-39 (andelen har variert mellom 25 og 27 prosent de siste 20 årene).

Dersom vi ser på hele befolkningen under ett, er det blant unge personer under 30 år vi finner den høyeste andelen sosialhjelpsmottakere. I alt 6,3 prosent av alle personer i aldersgruppen 20-24 år mottok sosialhjelp i 2007, og 5,1 prosent i aldersgruppen 25-29 år. Dette er en svak nedgang fra tidligere år for begge aldersgruppene.

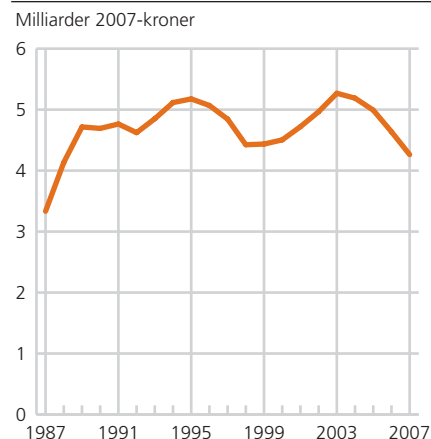
Sosialhjelp er ment å være en tilleggsytelse av kort varighet som skal hjelpe folk i situasjoner der annen inntekt ikke strekker til (se tekstboks). Nærmere halvparten – 44 prosent – av alle sosialhjelpsmottakere i 2007 fikk stønad i tre måneder eller mindre. For en stor del av mottakerne er altså sosialhjelp en ytelse de får over en relativt kort periode. Men det er fortsatt en del som har sosialhjelp over en lengre tid. Andelen mottakere som har fått stønad i seks måneder eller lenger, har endret seg lite de siste årene – den var på 42 prosent i 2007. En av fem mottakere i 2007 fikk stønad i ti måneder eller lenger. I denne gruppen var menn overrepresentert, de utgjorde 62 prosent. Omtrent en av ti har fått stønad i alle måneder gjennom 2007, samme nivå som hvert år siden 2000.

Nær halvparten har sosialhjelp som viktigste inntekt

Nær halvparten av sosialhjelpsmottakerne i 2007 – 45 prosent – oppgir at sosialhjelp er deres hovedinntektskilde. De siste ti årene har denne andelen vært stabil. Det er få av mottakerne som oppgir at arbeidsinntekt er deres viktigste inntektskilde, det gjelder kun 10 prosent. Dette henger sammen med at kun 6 prosent av sosialhjelpsmottakerne oppgir at de er i heltidsarbeid, og andelen har vært jevnt synkende. På slutten av 1990-tallet oppga 9 prosent av mottakerne at de var i heltidsarbeid.

Figur 2. **Brutto utbetalt økonomisk sosialhjelp, 1987-2007. Milliarder 2007-kroner**

¹ Fra og med 1997 inkluderes kun mottakere med et positivt beløp.

Kilde: Sosialhjelpsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

I overkant av 24 000 sosialhjelpsmottakerne i 2007 mottok stønad i ti måneder eller lenger (tilsvarende 20 prosent, som nevnt ovenfor). Hele 65 prosent av disse oppga sosialhjelp som deres hovedinntektskilde, og mennene er overrepresentert; 68 prosent av mennene hadde sosialhjelp som hovedinntekt, mot 59 prosent av kvinnene.

Som nevnt tidligere mottar flertallet av sosialhjelpsmottakerne stønad i kortere tid; 48 500 personer hadde mottatt sosialhjelp i færre enn fire måneder i 2007. Det er langt færre av disse, sammenliknet med mottakere med stønad i minst ti måneder, som oppgir sosialhjelp som hovedinntektskilde: 34 prosent mot 65 prosent. Også i denne gruppa er menn overrepresentert når det gjelder å ha sosialhjelp som viktigste inntektskilde: 39 prosent av mennene mot 28 prosent av kvinnene.

Nesten ingen folketrygdpensjonister mottar sosialhjelp

Vel en av tre sosialhjelpsmottakere oppga at trygd eller pensjon var deres viktigste inntektskilde i 2007 – for nesten halvparten av disse var det snakk om uførepensjon. For denne gruppen var altså økonomisk sosialhjelp et supplement til deres inntekt fra pensjon. Dersom man tar utgangspunkt i en annen populasjon – over en million folketrygdpensjonister i desember 2007 – var det under 1 prosent som mottok sosialhjelp i samme måned, viser tall fra databasen FD-Trygd, Statistisk sentralbyrå.

Med folketrygdpensjonister menes her personer som mottar alderspensjon, uførepensjon, etterlattepensjon eller avtalefestet pensjon (AFP). Det vil si at svært få av disse trygdede har behov for å supplere trygdeutbetalingen med økonomisk sosialhjelp.

Det betyr at mange sosialhjelpsmottakere får sosialhjelp fordi trygden ikke er nok til deres livsopphold. Men folketrygdpensjonistene som gruppe har ikke samme økonomiske utfordringer. Kun en minimal andel av disse mottar sosialhjelp. Det er noe variasjon mellom ulike typer trygdemottakere/pensjonister hvorvidt de mottar sosialhjelp i samme måned som trygdeutbetaling; de fleste er uførepensjonister. Nesten ingen alderspensjonister mottar sosialhjelp i samme måned som alderspensjonen (kun 0,1 prosent), mens dette er noe vanligere blant uførepensjonister (1,4 prosent).

En av fem har vært langtidsmottakere i minst tre år

Det kan være flere årsaker til at personer mottar stønad i en lengre periode i løpet av et år. Uforutsette hendelser kan påvirke behovet for sosialhjelp. Dersom man legger flere årganger til grunn, er det mulig å følge en mottaker over en lengre periode, og dermed få et bedre bilde av hvorvidt personen har et vedvarende problem med å forsørge seg selv og eventuelt andre familiedlemmer.

Svært få personer mottar sosialhjelp sammenhengende i tre år. Av alle mottakerne i 2007 var det 3 prosent som hadde mottatt sosialhjelp i hver eneste måned både i 2005, 2006 og i 2007. Tar vi derimot utgangspunkt i alle de som hadde sosialhjelp i hele 2007, mottok 28 prosent av disse sosialhjelp i alle tolv måneder både i 2005 og i 2006. Blant dem som har behov for sosialhjelp i hver eneste måned i ett år, har altså vel en av fire hatt det samme forholdet til sosialhjelp sammenhengende i minst tre år. Men de aller færreste sosialhjelpsmottakerne har behov for stønad i hver eneste måned over så lang tid.

Personer som har hatt sosialhjelp i minst seks måneder, kalles her langtidsmottakere. Ser vi deres historie tilbake i tid, er bildet noe annerledes enn når vi kun ser på de med stønad gjennom alle månedene i året. 20 prosent av alle mottakerne i 2007 har vært langtidsmottakere i minst tre år. Det vil si at de har hatt sosialhjelp i minst seks måneder hvert år siden 2005. Dersom vi kun ser på dem som var langtidsmottakerne i 2007, hadde halvparten mottatt stønad i minst seks måneder både i 2005 og 2006.

De fleste som mottok sosialhjelp i 2007, var også sosialhjelpsmottakere året før (69 prosent), såkalte gjengangere. I overkant av 33 000 personer var nye mottakere i 2007. Det vil si at de ikke hadde mottatt sosialhjelp året før. Andel nye sosialhjelpsmottakere har variert svakt de ti siste årene, med en svak nedgang fra 33 prosent i 1997 til 30 prosent i 2007. Ser vi bort fra unntaksårene 2003 og 2004, var det høyest andel nye mottakere i 2000, på 36 prosent. I 2003 og 2004 ble mottakere av introduksjonsstønad inkludert i statistikken om sosialhjelpsmottakere. Disse årene kan derfor ikke sammenliknes direkte med andre år, eller med hverandre.

De fleste bor alene

Siden midten av 1990-tallet har menn vært i flertall blant dem som mottar sosialhjelp. I 2007 utgjorde menn 56 prosent av alle sosialhjelpsmottakere, samme andel som i 2006. Det er likevel ikke gitt at det er flest menn som har sosialhjelp som inntekt. Dersom en familie mottar sosialhjelp, er det kun en person som registreres som mottaker. Det er mulig at menn i større grad enn kvinner søker om sosialhjelp på vegne av hele familien, og dermed er det flere menn som registreres. Denne antakelsen underbygges av at de fleste sosialhjelpsmottakerne som er gift – 64 prosent – er menn.

Fra 2000 til 2007 har omtrent tre av fire mottakere av sosialhjelp vært enslige – det vil si at de ikke er gifte eller samboere. Nærmere 20 prosent av mottakerne i 2007 er enslige med forsørgeransvar for barn under 18 år. Dette er en økning fra året før, da aleneforsørgere utgjorde 15 prosent av alle mottakerne. Tre av fire mottakere som er alene med forsørgeransvar, er kvinner. Ser vi derimot på mottakere som er i et parforhold med forsørgeransvar, er 60 prosent av disse menn.

Til sammen hadde 31 prosent av mottakerne forsørgeransvar for minst ett barn under 18 år, uavhengig av sivilstand. Omtrent 65 000 barn hadde i 2007 en forsørger som var sosialhjelpsmottaker. I 2006 gjaldt dette for nærmere 71 000 barn. Det har altså vært en nedgang på 8 prosent i antall barn som har en forsørger som mottar sosialhjelp.

To av tre barnevernsbarn mottar sosialhjelp senere i livet

I NOVA-notatet «Barnevern og sosialhjelp» (Kristoffersen og Clausen 2008) ser forfatterne nærmere på sammenhengen mellom barnevernstiltak og bruk av sosialhjelp senere i livet. Deres analyse av barn og unge som hadde fått tiltak fra barnevernet i perioden 1990-2005, viser at 65 prosent av tidligere barnevernsklienter selv mottok sosialhjelp minst én gang i perioden 1997-2005. Studien har også trukket et sammenlikningsutvalg av barn og unge som aldri har hatt barnevernstiltak; blant disse hadde om lag 15 prosent mottatt sosialhjelp.

Barnevernet gir ulike typer tiltak til barn som har behov for det. Det at barn får tiltak fra barnevernet, sier imidlertid ikke noe om behovet for hjelp, kun

noe om hvor mange som faktisk får hjelp av barnevernet. Antall barn med barnevernstiltak per 1 000 har steget jevnt de siste 20 årene. I 2007 fikk 32 700 barn tiltak ved årets slutt. Dette utgjør 28 barn per 1 000 barn i aldersgruppen 0-17 år. I 1987 var det til sammenlikning kun 10 barn per 1 000 barn under 18 år som hadde tiltak ved utgangen av året.

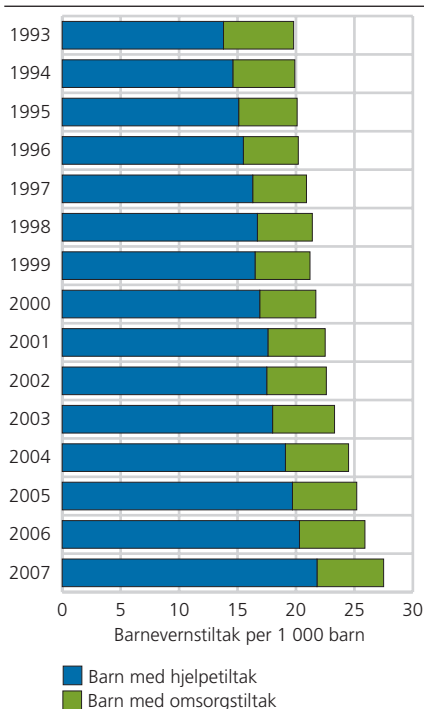
Tilsvarende har antall årsverk i barnevernstjenesten steget de siste årene. For ti år siden, i 1998, ble det utført i underkant av 2 500 årsverk i barnevernet. Dette var steget til nærmere 3 200 årsverk i 2007. Antall ansatte i barnevernet (årsverk per 1 000 barn 0-17 år) har også steget jevnt: fra 2,4 i 1998 til 2,9 i 2007.

Innenfor barnevernet skilles det mellom hjelpetiltak og omsorgstiltak. Hjelpetiltak kan for eksempel være økonomisk stønad, barnehage, støttekontakt, besøkshjem/avlastningshjem, hjemmekonsulent, senter for foreldre og barn, hjelp til bolig med videre. Den nye barnevernloven som kom i 1993, åpnet også for at barn kan plasseres utenfor hjemmet uten at det må fattes vedtak av fylkesnemnda om å ta over omsorgen. Barn kan altså plasseres utenfor hjemmet, i for eksempel fosterhjem eller institusjon, som hjelpetiltak.

I perioden etter lovendringen har andel barn i alderen 0-17 år med hjelpetiltak steget fra nær 14 per 1 000 barn i 1993 til nær 22 per 1 000 barn i 2007 (figur 3).

Omsorgstiltak innebærer at omsorgen for barnet er overtatt via fylkesnemnda etter § 4-12 i barnevernloven. Barnet er plassert utenfor hjemmet, og all type hjelp det får fra barnevernstjenesten, registreres som omsorgstiltak. Hvis plasseringen og eventuelle andre tiltak vedvarer etter at barnet har fylt 18 år, omgjøres det til hjelpetiltak. Ved utgangen av 2007 var nær 6 per 1 000 barn i alderen 0-17 år registrert med omsorgstiltak, og dette er samme andel som i 1993.

Figur 3. Barn med barnevernstiltak per 1 000 barn 0-17 år, etter hjelpetiltak/omsorgstiltak. 1993-2007

Kilde: Barnevernsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Få fedre er hjemme lenger enn seks uker

Foreldrepenger ved fødsel blir utbetalt til de som har vært i arbeid i minst seks av ti måneder før stønadsperioden begynner. For barn født fra og med 1. juli 2006 er stønadsperioden for foreldrepenger enten 44 uker med 100 prosent av full lønn, eller 54 uker med 80 prosent av full lønn. I 2000 fikk menn for første gang en egen fedrekvote av foreldrepengene. Varigheten på denne fedrekvoten har blitt forlenget de siste årene. For barn født fra og med 1. juli 2005 ble foreldrepermisjonen som var forbeholdt far, utvidet fra fire uker til fem uker. Kvoten ble ytterligere utvidet til seks uker for barn født fra og med 1. juli 2006. I 2007 var det 36 prosent av fedrene som var hjemme i seks uker.

Antall menn med foreldrepenger har økt jevnt de siste ti årene, fra i overkant av 30 200 i 1998, til 37 700 i 2007. Fram til 2005 var det små variasjoner i hvor lenge fedrene valgte å ta ut fedrekvoten. Omtrent 70 prosent hadde fire ukers permisjon i perioden 1998 til 2005. De færreste fedre velger å være hjemmeværende lenger enn fedrekvoten som de har rett på, men den andelen har likevel økt noe de siste årene. I 1998 var det 9 prosent av fedrene som var hjemme lenger enn seks uker. Ti år senere, i 2007, hadde denne andelen økt til 17 prosent.

Stadig flere uførepensjonister

Stadig flere mennesker i yrkesaktiv alder lever av offentlige stønader, og prognoser viser at dersom tiltak ikke iverksettes, vil det bli stadig færre yrkesaktive per stønadsmottaker i årene framover. Et tiltak for å snu denne utviklingen er innføringen av tidsbegrenset uførestønad fra 1. januar 2004. Dette innebærer at uføreordningen deles i to: en varig uførepensjon og en tidsbegrenset uførestønad. Målet med den nye ordningen er at oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten (NAV) skal hjelpe så mange som mulig tilbake til arbeid eller øke arbeidsinnsatsen i løpet av stønadsperioden. Stønnen kan innvilges for perioder fra ett til fire år, med mulighet for forlengelse.

Ved utgangen av 2007 mottok nesten 334 000 personer stønad innenfor uføreordningen; dette utgjør 11 prosent av hele befolkningen. Nærmere 90 prosent av de som mottar uføreytelse, har en varig uførepensjon. Til tross for ulike tiltak for å få antall uførepensjonister ned øker denne andelen i befolkningen, og kvinner er overrepresentert (figur 4). Kvinner utgjorde 58 prosent av alle som mottok uføreytelser i 2007. Kvinneandelen har økt jevnt siden 1980. Dette har sammenheng både med den økte yrkesaktiviteten blant kvinner og med at kvinner gjennomgående uførepensjoneres tidligere enn menn, og dermed forblir lenger i «systemet» før overgang til alderspensjon (Holm 2007).

Alderspensjonen nesten doblet på 20 år

Gjennomsnittlig alderspensjon omregnet til 2007-kroner økte fra 82 500 kroner i 1987 til 156 000 kroner i 2007, en økning på nærmere 90 prosent. Økningen i alderspensjoner skyldes at det ble færre minstepensjonister, og at tilleggspensjonistene fikk høyere tilleggspensjon i denne perioden.

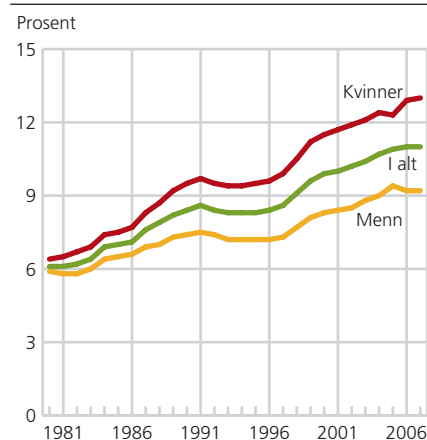
I 1998 økte særtillegget med 12 000 kroner per år. Dette ga en økning av den gjennomsnittlige alderspensjonen på 9 prosent fra 1997 til 1998. Det medførte også at de som hadde lavere tilleggspensjon enn det nye særtillegget, ble minstepensjonister etter endringen, og andelen minstepensjonister økte derfor fra 37 til 41 prosent fra 1997 til 1998 (Holm 2007). For 2007 er andelen minstepensjonister nede i 28 prosent.

Seks av ti alderspensjonister er kvinner

Ved utgangen av 2007 var det 639 000 alderspensjonister, som er en liten økning fra året før. Det har siden 1999 vært en nedgang i antall alderspensjonister, fordi de som trer inn i pensjonistenes rekke, kommer fra de små fødselskullene i 1930-årene. Etter å ha økt med knapt 2 prosent per år i 1980-årene flatet antall alderspensjonister ut på 1990-tallet, og har til og med gått litt ned, for så å øke igjen fra 2004. Nesten seks av ti alderspensjonister er kvinner, og andelen har vært omtrent den samme siden 1980-tallet. Kvinneflertallet skyldes at kvinner lever lenger enn menn (Holm 2007).

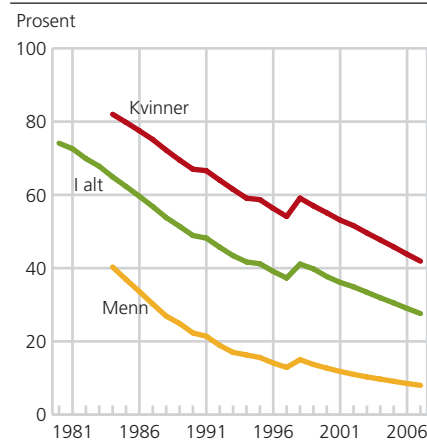
Stadig færre av alderspensjonistene er minstepensjonister, og denne andelen har gått sterkt ned de siste ti årene, fra 41 prosent i 1998 til 28 prosent i 2007. Kvinner er sterkt overrepresentert blant minstepensjonistene; over 40 prosent av de kvinnelige alderspensjonistene var minstepensjonister i 2007, mens dette gjaldt kun 8 prosent av de mannlige alderspensjonistene (figur 5). Da dagens pensjonister var i yrkesaktiv alder og la grunnlaget for sine pensjonsrettigheter, hadde fortsatt mange kvinner avbrudd i yrkeslivet, og mange arbeidet deltid. Mange kvinner har derfor ikke opparbeidet tilleggspensjon (Holm 2007).

Figur 4. Andel uførepensjonister av befolkningen 16-66 år, etter kjønn. 1980-2007

Kilde: NAV.

Figur 5. Andel minstepensjonister blant alderspensjonistene, etter kjønn. 1984-2007

Kilde: NAV.

Pensjoner, stønad og penger – en begrepsavklaring

Grunnpensjon: Ytes uavhengig av tidligere inntekt, men avhenger av hvor lenge du har vært medlem av folketrygden, og om du er gift/samboer eller enslig. For å få full grunnpensjon er det et krav at man har vært medlem av folketrygden/bosatt i Norge i minst 40 år etter fylte 16 år. For enslige vil full grunnpensjon vanligvis tilsvare grunnbeløpet (G). Gifte/samboere kan få redusert beløpet.

Tilleggspensjon: Avhenger av tidligere arbeidsinntekt. Antall pensjonspoeng beregnes ut fra de 20 årene med høyest poeng. For å få full tilleggspensjon kreves minst 40 år med poengoptjening.

Særtillegget: Ytes til pensjonister som ikke har tilleggspensjon, eller som har tilleggspensjon lavere enn særtillegget. Pensjon som består av grunnpensjon og særtillegg, kalles minstepensjon.

Alderspensjon består av grunnpensjon og tilleggspensjon. Har du ikke opptjent tilleggspensjon, eller tilleggspensjonen er lavere enn særtillegget, får du særtillegg. Full grunnpensjon og særtillegg tilsvarer minstepensjon.

AFP-pensjon: Dette er en frivillig tidligpensjoneringsordning. Gjelder for personer fra fylte 62 år som arbeider innenfor et område med en tariffavtale som inkluderer AFP.

Uføreytelse: Skal sikre inntekt til livsopphold for de som har fått inntektsevnen langvarig nedsatt på grunn av sykdom, skade eller lyte. Det finnes to uføreytelser: tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon.

Tidsbegrenset uførestønad gis når det er en viss sannsynlighet for at du kan komme tilbake til arbeid senere.

Uførepensjon kan gis dersom det ikke er utsikt til bedring av din innteks- og arbeidsevne. Uførepensjonen består av en grunnpensjon og en tilleggspensjon. Den som har liten eller ingen tilleggspensjon, får særtillegg.

Rehabiliteringspenger: Ytelse til livsopphold for personer som på grunn av sykdom, skade eller lyte ikke kan utføre arbeid. Kan gis etter at retten til sykepenger er brukt opp, eller etter at man har vært sammenhengende arbeidsufør i 52 uker uten rett til sykepenger. Gjelder periode der man er under aktiv behandling med utsikt til bedring av arbeidsevnen.

Overgangsstønad: Ytelse som skal sikre inntekten til dem som har aleneomsorgen for barn. Som hovedregel kan man få overgangsstønad i inntil tre år fram til det yngste barnet fyller åtte år.

Foreldrepenger: Ytelse som skal sikre foreldrene inntekt ved fødsel eller adopsjon. Man må ha hatt pensjonsgivende inntekt i minst seks av de ti siste månedene før stønadsperioden begynner.

Engangsstønad: Engangsstønad gis ved fødsel eller adopsjon til foreldre som ikke har rett til foreldrepenger.

Kilde: NAV, <http://www.nav.no/>

Referanser

Holm, Sigrød (2007): «Flest unge på sosialhjelp», i *Samfunnsspeilet* 5-6, 2007, Statistisk sentralbyrå.

Kristoffersen, Lars B. og Stein-Erik Claussen (2008): *Barnevern og sosialhjelp*, Notat 3/2008, NOVA (Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring)

Midtsundstad, Tove (2004): *Hvor mange har rett til AFP?* Notat 23.01.2004, Fafo.

AFP-pensjon stadig mer populært

Ikke bare antall uførepensjonister har økt de senere årene. Etter at ordningen med avtalefestet pensjon (AFP) ble innført i 1989, har antallet som benytter seg av ordningen, økt voldsomt. Ordningen ble gradvis utbygget til å omfatte yngre aldersgrupper (nå er aldersgruppene fra 62 til 66 år), og antallet virksomheter som dekkes av ordningen, har også økt.

Fra 1995 til 2007 økte antallet AFP-pensjonister fra 9 300 til rundt 44 300, mer enn en firedobling på drøyt ti år. Noen flere menn enn kvinner tar ut førtidspensjon, 53 prosent mot 47 prosent. Det er imidlertid ikke alle som har denne muligheten til å trekke seg ut av arbeidslivet før den alminnelige pensjonsalderen. Omkring 80 prosent av arbeidstakerne som nærmer seg 62 år, dekkes av ordningen med frivillig førtidspensjon (Midtsundstad 2004).